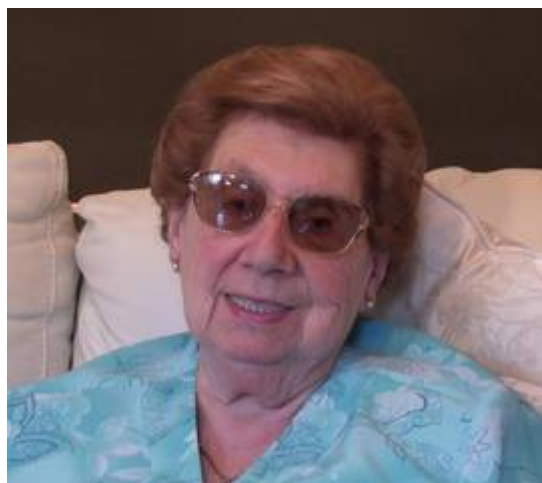


Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Reme Gaztelumendi Goikoetxea

*Pasaia,
Gipuzkoa
(1925)*

Aurkibidea



Biografia



Pasai San Pedron jaioa; gurasoak ere bertakoak zituen, eta 3 senidetan zaharrena da bera. Gerra garaian, seme-alabek amarekin joan behar izan zuten Ondarrura. Ongi gogoratzen ditu gerrak ekarri zituenak, eta orduko gertaera eta istorioak. Gaztetxoa zenean, arraina saltzen hasi zen; ondoren, eskabetxerian ibili zen; eta, denbora bat eta gero, ezkondu arte, kontadoreetan aritu zen lanean.

Zintak

PAS-025

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Odriozola Zugarramurdi, Irati
- **Data:** 2011-06-25
- **Iraupena:** 94 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Eskolako gozokia eta erdara

- **Erref:** PAS-025/003
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:02:48. **Bukatu:** 00:03:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eskolako maistra gogoan du. Eskolara azukre pixka bat eramaten zuten, noizean behin miazkatzeko. Geroago, 7-8 urterekin, beste eskola batera joan ziren, eta han dena erdaraz egin behar izaten zuten, nahiz eta andereñoa euskalduna izan.

2. "Servidora de usted" esateko zailtasunak

- **Erref:** PAS-025/005
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:04:49. **Bukatu:** 00:05:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eskolan, "servidora de usted" esan behar izaten zuten ikasleek, maistrak haien izena esaten zuenean. Orduko anekdota kontatzen du Remek.

3. Eskolako maistra zorrotzak eta haien ohiturak

- **Erref:** PAS-025/009
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:08:41. **Bukatu:** 00:10:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak

Laburpena:

Eskolan, neskek eta mutilek aparte ikasten zuten. Jolastokira irtetea ere, neskek eta mutilek ez zuten elkar ikusten. Maistrak zapi bat botatzen zienean, horrek esan nahi zuen gelara itzuli behar zutela. Orduko maistren izenak eta zigorak gogoan ditu.

4. Egun batetik bestera, lezioa ikasi behar

- **Erref:** PAS-025/010
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:10:55. **Bukatu:** 00:12:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

Eskolan denetik ikasten zuten liburu bakarrarekin: geografia, Espainiako historia, erlijioa, aritmetika... Egun batetik bestera ikasten zuten lezioa, eta andereñoak galdetu egiten zien, ea ondo ikasi zuten ikusteko.

5. Maistra, Francoren lehengusua

- **Erref:** PAS-025/011
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:12:06. **Bukatu:** 00:13:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Remeren ahizparen maistra Francoren lehengusu propioa zen. Maistrak galdetu zion nor zen estatuburua; eta, erantzuten ez jakiteagatik, sekulako masailekoa eman zion.

6. Aita Pasaian, eta beraiek Ondarroan

- **Erref:** PAS-025/015
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:20:21. **Bukatu:** 00:21:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Gerra hasi zenean, Ondarroara joan ziren; aita, ordea, herrian gelditu zen, gizonei ez baitzieten joaten utzi. Hala ere, egun batean, Ondarroara joan zen beraingana. Poz izugarria hartu zuten hura ikustean.

7. Izeba, Francoren aldeko espioia

- **Erref:** PAS-025/016
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:21:09. **Bukatu:** 00:24:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Amaren izeba karlista amorratua zen, espioi-lanetan ibilitakoa. Ondarroara tropak sartu zirenean, izebak gosaria ematen zien Francoren soldaduei.

8. Bandera espainola ikusitakoan, jainkoari eskerrak ematen

- **Erref:** PAS-025/017
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:24:18. **Bukatu:** 00:26:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Izeba espioi-lanetan ibiltzen zen Francoren tropen alde. Izeba haren etxean, jende asko hartu zuten. Ondarroan, bandera espainola mendian jarri zutenean, jainkoari eskerrak eman zizkion belaunikatuta. Etxeko giroa nolakoa zen azaltzen du.

9. Gerratik itzultzean, etxera sartzeko baimena behar

- **Erref:** PAS-025/019
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:27:54. **Bukatu:** 00:29:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Gerratik itzuli zirenean, baimena behar izan zuten sartzeko. Lagun karlista bati esker, azkenean, lortu zuten baimen hori; lortu bitartean, amonaren etxean egon ziren. Garai hartan, oraindik gerra ez zen bukatu, eta jende asko falta zen herrian, ihes eginda baitzeuden.

10. Errazionamenduko janaria non, noiz eta nolakoa

- **Erref:** PAS-025/021
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:31:13. **Bukatu:** 00:33:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Errazionamendu garaian, olio, azukrea, patatak, garbantzuak, babarrunak... banatzen zituzten, noizean behin. Ilaran egon behar izaten zuten zain; eta, jeneroa bukatzen zenean, bazen batere gabe geratzen zenik. Errazionamendua non banatzen zen azaltzen du. Garai hartan, ogirik ez zen; horren orde, opil borobilak ematen zituzten, gogorrak eta txarrak. Gerora, batata jaten zuten.

11. Estraperloa, dirua zutenentzako luxua

- **Erref:** PAS-025/023
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:34:06. **Bukatu:** 00:36:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ostean, ogi zuria lehenengo aldiz jan zutenean, pozez zoratzen zegoen jendea. Garai hartan, dirua zeukanak estraperloko jeneroa erosten zuen. Estraperloan, nor eta nola ibiltzen zen aipatzen du. Beraiek, janaria lortzeko, ondo moldatu ziren, zorrak ordainduko zituzten konfiantza baitzeukaten saltzaileekin.

12. Txirlak prestatzeko, sardinen latetako olio

- **Erref:** PAS-025/024
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:36:47. **Bukatu:** 00:38:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Fauna » Natura » Itsas fauna » Beste batzuk

Laburpena:

Etxean 6 ziren: gurasoak, 3 seme-alaba eta osaba bat. Janari gutxi zegoen garaian, aita eta osaba Lezora joaten ziren txirla bila. Txirlak prestatzeko, sardinen latetako olio erabiltzen zuten.

13. Fusilamenduak: bidegabeak eta gizagabeak

- **Erref:** PAS-025/027
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:39:43. **Bukatu:** 00:41:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerra garaian, fusilamenduak izan ziren. Fusilatutako gizon baten istorioa kontatzen du: gorrientzat egin zuen lan, eta horregatik hil zuten. Esaten denez, fusilatutako gizonak itsasora botatzen zituzten.

14. Kartzelako bizi-baldintza negargarriak

- **Erref:** PAS-025/028
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:41:50. **Bukatu:** 00:43:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerra garaian, kartzelan egon zen jendea baldintza negargarrietan bizi zen. Remeren senarra preso egon zen, eta hark bizitakoak kontatzen ditu.

15. San Cristobaletik ihes egin ala ez?

- **Erref:** PAS-025/029
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:43:42. **Bukatu:** 00:44:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

"La fuga de San Cristobal": Remeren senarra han zen, eta berak ere ihes egiteko asmoa zuen, baina ez joateko aholkatu zioten. Azkenean, geratzea erabaki zuen; ihes egin zuten guztiak harrapatu eta hil egin zituzten.

16. Antonio... eta abizena entzuteko beldurra

- **Erref:** PAS-025/030
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:44:28. **Bukatu:** 00:47:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerra garaian, Remeren senarra kartzelan egon zen. Guardia zibilak gauero ibiltzen ziren begira; noizean behin, preso bat hartu eta fusilatu egiten zuten.

Behin, aita-seme batzuk kartzelan egon, eta semea fusilatu zutenekoa kontatzen du.

17. Kolikoak izateagatik, tuberkulosoen gelara

- **Erref:** PAS-025/032
- **Iraupena:** 0:04:22. **Hasi:** 00:48:21. **Bukatu:** 00:52:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerra garaian, Remeren senarra atxilotu egin zuten. Izan ere, senarra batzokian ibiltzen zen: Euskadiko dirua Bilboko bankura eramane zuten, eta salatu egin zuten. Kartzelan zegoela, koliko izugarriak izaten zituen; behin, oinazearen oinazez, behin ezin izan zuen jaiki, eta tuberkulosoak zeuden gelara eramane zuten. Zorionez, ez zen kutsatu. Handik urte batzuetara, giltzurruna kendu zioten.

18. Kartzelan egon izanagatik, lana bilatzeko zailtasunak

- **Erref:** PAS-025/033
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:52:43. **Bukatu:** 00:53:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Gerra garaian, senarra 3 urtez egon zen atxilotuta. Handik herrira itzuli zenean, ez zioten eman nahi izan lanik, ezta itsasoan lan egiteko pasaporterik ere. Azkenean, ahalegin handiak egin eta gero, lortu zuen pasaportea.

19. Bakailao-ontzien garai onenetako lan pila

- **Erref:** PAS-025/034
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:53:58. **Bukatu:** 00:56:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza
- Itsasoa » Arrantza motak » Alturako arrantza

Laburpena:

<p>Gerra ostean, Remeren senarrak Buenavistan egin zuen lan "efectos navales"en. Gerora, itsasontzietarako salgaiekin lan handia egin zuten bakailao-ontzientzat. Ontzi haiek sei hilabetetik behin porturatzen ziren, eta senarraren lantegian berritzen zuten behar zuten material guztia.</p>

20. Francoren debekuekin, Pasaia erdaldundu

- **Erref:** PAS-025/037

- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:59:08. **Bukatu:** 01:00:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Politika » Politika eta Franco
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Francoren diktadura etorri zenean, denak erdaraz hitz egitera ohitu ziren Pasaian. Herria asko erdaldundu da horren ondorioz, euskararen transmisioa eten egin da.</p>

21. Galegoen etorrerarekin, erdara berehala zabaldu zen herrian

- **Erref:** PAS-025/039
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 01:00:37. **Bukatu:** 01:01:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Boom industrialak

Laburpena:

Pasaia kanpotik etorritako jendea buruz hitz egiten du. Galego asko etorri zen, eta "El poblado de Franco" eraiki zuten. Haien etorrerarekin, erdara berehala zabaldu zen herrian. Hala ere, beraiek etxean dena euskaraz egiten zuten.

22. Gripe beldurgarrien garaia

- **Erref:** PAS-025/042
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 01:03:18. **Bukatu:** 01:04:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Lehen gaixotasun arruntei buruz hitz egiten du: gripeak gogorragoak ziren, jende asko hil zen, erraz kutsatzen zen. Horren ondorioz, hil-kanpaiak jotzea galarazi zuten, gaixo zeudenak ez adoregabetzeko.

23. Lehen sendatu ezin ziren gaixotasunak

- **Erref:** PAS-025/043
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 01:04:38. **Bukatu:** 01:05:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Tuberkulosia gaitz arriskutsua zen lehen, gehienak hil egiten ziren. Gainerakoan, jende gazte eta ume txiki asko hiltzen zen, txarranpinagatik, eskarlatinagatik... Botikarik ez zegoen lehen gaitz horiek sendatzeko.

24. Amak bakar-bakarrik izan zuen haurra

- **Erref:** PAS-025/044
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:05:39. **Bukatu:** 01:08:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Lehen, emakumeek etxean izaten zituzten haurrak. Remeren ama bakar-bakarrik zegoen etxean, erditu zenean; haurra hilda jaio zen, ordea. Garai hartan, ez zen orain bezala zaintzen haurdunaldia.

25. Telefono gutxi zegoeneko komunikazioa

- **Erref:** PAS-025/045
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 01:08:05. **Bukatu:** 01:09:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Haurra izatean, medikuaren laguntza eskatzeko, beregana joan behar izaten zen. Lehen ez zegoen telefonorik, eta herrikoen artean albisteak nola jakinarazten ziren azaltzen du.

26. Arraina saltzen ibilia

- **Erref:** PAS-025/047
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:11:23. **Bukatu:** 01:13:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Reme ibilia da antxoa eta sardina saltzen. Orduko giroa eta tratua nolakoa zen kontatzen du. Salmenta goizean goiz hasten zen, baporeak portuan sartzen zirenean. Eskabetxeroek arrain kopuru handiak erosten zituzten.

27. Antxoa prestatzeko prozesua eskabetxerian

- **Erref:** PAS-025/049
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 01:13:34. **Bukatu:** 01:15:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Eskabetxeran lan egindakoa da Reme. Antxoak garbitzen aritzen zen bera. Antxo prestatzeko prozesua nolakoa izaten zen azaltzen du.

28. "Contadores"en lanean ibili zenekoa

- **Erref:** PAS-025/051
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 01:15:19. **Bukatu:** 01:17:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

"Contadores"en lan egin zuen Remek. Orduko lan-ordutegia aipatzen du. Kontagailuen barruko piezak egiten ziren lantegi hartan, eta berari torloju txiki batzuk egitea tokatu zitzaion. Fabrikara joateko, autobusa hartzen zuten egunero; bazkaltzera etxera etortzen ziren. Baten bat falta bazen, orduko autobusak zain egoten ziren.

29. Emakumeak ezkontzean, lana uztera behartuta

- **Erref:** PAS-025/053
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 01:17:58. **Bukatu:** 01:18:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Ezkondutakoan, emakumeek lana utzi egin behar izaten zuten. Lehenago, emakumeek, ezkondu eta haurra izan ostean ere, lanean jarrai zezaketen; baina, Remeren garairako, hori debekatu egin zuten.

30. 32 urte, pertsonaren arabera aldatu

- **Erref:** PAS-025/054
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 01:18:53. **Bukatu:** 01:19:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

Reme 32 urterekin ezkondu zen. Adin horretan ezkontzeari buruz, jendeak esandakoak gogoan ditu: antza denez, 32 urteak ez dira berdin guztientzat.

31. Komunio eguna: bazkaria, jantzia eta eskupekoak

- **Erref:** PAS-025/056
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 01:22:24. **Bukatu:** 01:24:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

Lehen, San Pedron, bi komunio egiten ziren: bata, 7 urterekin; bestea, 12 urterekin. 2. komunioa egin ostean, "Mariaren Alabak" kongregazioan sartzen ziren. Komunioko jantzia nola lortu zuten azaltzen du. Komunioko bazkaria etxean ospatzen zuten, eta etxekoak bakarrik elkartzen ziren. Komunioa egindakoan, familiartekoengana joaten ziren, eta eskupekotxo bat jasotzen zuten horregatik. Diru hori gurasoei ematen zieten.

32. "Zer den niretzat euskara? Gauzarik ederrena"

- **Erref:** PAS-025/059
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 01:26:36. **Bukatu:** 01:28:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak
- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Remerentzat, euskara da gauzarik ederrena. Batzokian abesten zituzten kantuak abesten ditu.

33. Batzokiko kultura-ekitaldiak eta Pasaiaiko euskarak

- **Erref:** PAS-025/060
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 01:28:49. **Bukatu:** 01:31:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Batzokian zinta-dantza eta antzerkia ere egiten zuten. Pasaian euskara aldatu egiten da leku batetik bestera. Alde horiei buruz hitz egiten du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-26

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com